

KONINKLIJKE KRING VOOR
OUDHEIDKUNDE, LETTEREN
EN KUNST VAN MECHELEN

Jaarverslag over 2009

Op *zaterdag 31 januari 2009* vond de jaarlijkse statutaire Algemene Vergadering plaats in de Troonzaal van het Aartsbisschoppelijk Paleis aan de Wollemarkt. De keuze voor deze schitterende locatie paste uiteraard in de aanzet van de viering rond de 450ste verjaardag van de oprichting van het Aartsbisdom Mechelen. Voor de zevende keer op rij, was deze eerste samenkomst van het nieuwe jaar uitgebouwd tot een gevarieerd drieluik.

Voorzitter Paul DE WIN opende de statutaire vergadering met een welkomstwoord. Zelf gaf ik lezing van het jaarverslag over de talrijke activiteiten, die de Kring in de loop van 2009 had georganiseerd. Daarbij bracht ik in herinnering dat de Kring dat jaar een bijzondere onderscheiding te beurt was gevallen vanuit een volkomen onverwachte én onverdachte hoek: onze Kring ontving namelijk *Het Mechels Keikopken* vanwege de Mechelse afdeling van het Willemsfonds omwille van zijn aandacht en inzet voor het bewaren van het materiële patrimonium van de stad. Vervolgens bracht penningmeester Axel VAECK verslag uit over de financiële toestand van de Kring, die zeker bevredigend bleek te zijn, mede dankzij de toelage van 3000 € die de Vlaamse Gemeenschap ons had verleend, spijtig genoeg voor het laatst wegens een drastische, zonet dramatische wijziging in het subsidiebeleid van de toenmalige Vlaamse Minister van Sport en Cultuur. De Voorzitter bekleemtoonde dat onze Kring desondanks financieel gezond is, mede door een beleid van het Bestuur dat gebaseerd is op de *prudentia* (de voorzichtigheid, de waakzaamheid). Een eventuele verhoging van het lidgeld was en is dus niet aan de orde. Aansluitend keurden de leden de rekeningen goed conform de statuten en werd er kwijting gegeven aan de Penningmeester en aan de Bestuurders.

De Voorzitter gaf de Algemene Vergadering nog kennis van twee kleine wijzigingen in de statuten van de Kring. Vooreerst drong zich een aanpassing op van de benaming die de Kring sinds 2003 had aangenomen. Met het oog op een overgang naar een v.z.w.-structuur, werd toen de benaming *Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen v.z.w.* aangenomen. Uiteindelijk is de Kring een feitelijke vereniging gebleven en dus strookte deze benaming niet met de realiteit. Op vraag van het Bestuur stemde de Algemene Vergadering ermee in om het letterwoord “v.z.w.” uit zijn benaming te schrappen. De tweede wijziging die aan de Algemene Vergadering werd voorgesteld en eveneens werd goedgekeurd, was een herschikking binnen het Bestuur: Jeroen VAN DER AUWERA werd raadslid en raadslid Herwig DE LANNOY werd medeondervoorzitter naast Raphaël De Smedt.

De Voorzitter bracht nog een overzicht van de indrukwekkende realisaties van de Kring in de voorbije vijf jaar en besloot deze Algemene Vergadering met een dankwoord.

In naam van het Bestuur dankte hij van harte Zijne Eminentie Godfried Kardinaal Danneels, aartsbisschop van het Aartsbisdom Mechelen-Brussel en medelid van de Kring, medelid Gerrit Vanden Bosch, archivaris van het Aartsbisdom, en de staf van het Aartsbisdom voor de uitzonderlijke gunst waardoor de Kring mocht beschikken over de Troonzaal van het Aartsbisschoppelijk Paleis voor deze gelegenheid.

Na de eigenlijke statutaire vergadering vond in de Troonzaal al de eerste lezing plaats van een cyclus van drie over de geschiedenis van het Aartsbisdom, die onze Kring organiseerde naar aanleiding van dit jubileumjaar. Onder grote belangstelling van heel wat aanwezigen, zowel leden van de Kring als andere geïnteresseerden, waaronder heel wat Mechelse stadsgidsen, behandelde Prof. dr. Gustaaf JANSSENS de ontstaansgeschiedenis van het Aartsbisdom in de 16de eeuw. Nadien volgde nog een receptie die de Kring aan haar leden aanbood in de ontmoetingszaal van de Xaverianenkring in de Bergstraat.

De beide volgende lezingen gingen door in het auditorium van de Lamotsite, dat dankzij het stadsbestuur en de Erfgoedcel kosteloos ter beschikking was gesteld. Opnieuw onder een zeer ruime belangstelling schetste Prof. dr. Eddy PUT op *zaterdag 7 februari 2009* de geschiedenis van het Aartsbisdom Mechelen in de 17de eeuw. Hierbij focuste hij op de betekenis van Matthias Hovius en Jacobus Boonen. De derde lezing werd op *zaterdag 14 februari 2009* gehouden door drs. Gerrit VANDEN BOSCH, archivaris van het Aartsbisdom. Hij gaf een boeiend exposé over 200 jaar geschiedenis van het Aartsbisdom vanaf de Franse Tijd tot nu.

Op *zondag 26 april 2009* nam de Kring deel aan de Erfgoeddag, die liep onder de titel “Uit Vriendschap?!” We evocerden dit onderwerp met het thema *Het liber amicorum* met een tentoonstelling in de leeszaal van het Stadsarchief van enkele huldeboeken en huldeblijken aan enkele leden en bestuursleden van de Kring.

Heel wat leden van de Kring bezochten op *zaterdag 9 mei 2009* in de namiddag de tentoonstelling *De Hemel in tegenlicht* in de Lamotsite, het belangrijkste evenement dat de stad organiseerde in het kader van *Stadsvisioenen*. Bart STROOBANTS, raadslid van de Kring, die als conservator van de Mechelse Musea deze tentoonstelling mee gestalte had gegeven, ontving ons in de zaal *Herten Aas* van de Lamotsite. Hij gaf een gevatte, verhelderende inleiding tot deze tentoonstelling, die nadien individueel met een audiogids werd bezocht.

Op *dinsdag 26 mei 2009* hield Marcel KOCKEN, raadslid van de Kring, in de leeszaal van het Stadsarchief een gesmaakte lezing over de Mechelse geburenkringen en hun kermissen in de periode 1900-2005. Spreker illustreerde met pittige anekdotes dat in de vorige eeuw in de wijken en buurten van Mechelen een rijk en gevarieerd sociaal leven bloeide, dat sedert de gouden jaren zestig van de vorige eeuw langzaam maar zeker uitdoofde en dat nu in feite tot ons volkskundig erfgoed behoort. De lezing werd afgesloten met een kleine receptie.

Eveneens in de leeszaal van het stadsarchief gaf emeritus Prof. dr. Alfons THUIS op *dinsdag 30 juni 2009* een lezing over de geschiedenis van de loterijen onder de titel “*Kinderen die koten* (= met de kootjes of bikkels spelen) *ende sotten die loten*” (*Mechelen, 1522*). *Maatschappelijke betekenis van loterijen en tombola’s (15de-19de eeuw)*. Spreker doceerde sociaal-economische geschiedenis aan de Universiteit Antwerpen (UFSIA) en was medeauteur van het dossier dat werd uitgebracht naar aanleiding van de tentoonstelling *Geschiedenis van de loterijen in de Zuidelijke Nederlanden, 15de eeuw – 1934*, gehouden in het Algemeen Rijksarchief in Brussel in 1994. In zijn goed gedocumenteerde lezing verwees hij frequent naar de situatie in Mechelen. Traditioneel werd ook deze lezing afgesloten met een kleine receptie.

Op *dinsdag 29 september 2009* gaf medelid Geert CLERBOUT een sterk gedocumenteerde lezing over spionage in Mechelen tijdens de Eerste Wereldoorlog. Binnen een breed historisch kader schetste spreker de spionagenetwerken richting Engeland, wat een vrijwel ongekend aspect is van deze oorlogs- en bezettingsperiode. Als belangrijk knooppunt voor de militaire transporten van de Duitse krijgsmacht en de aanwezigheid van het arsenaal, leverde Mechelen dan ook vooral spoorwegmannen voor deze spionagenetwerken. Een kleine receptie sloot de lezing af.

Voorzitter Paul DE WIN vergastte de leden op *dinsdag 27 oktober 2009* op een lezing over Frans van Busleyden (†1502). Aan de hand van een mooie PowerPoint-presentatie gaf spreker een bijzonder heldere en complete levensschets van deze leermeester, vertrouweling en topadviseur van Filips de Schone, die het onder meer tot aartsbisschop van Besançon en proost van Sint-Donaas in Brugge heeft gebracht en een uiterst invloedrijk man was. Hierdoor slaagde de voorzitter erin om hem uit de schaduw te laten treden van zijn beter bekende, jongere broer, de humanist Hiëronymus van Busleyden. Ook nu weer kon nog worden nagekaart bij een drankje. De geannoteerde tekst van zijn lezing is opgenomen in dit deel van de *Handelingen*.

Op *dinsdag 24 november 2009* hield Prof. dr. Dries VANYSACKER, die docent is aan de Leuvense universiteit en redacteur-bibliograaf van de *Revue d’histoire ecclésiastique*, een lezing onder de titel: *Mechelen en Mechelaars in de fiets- en wielergeschiedenis van 1860 tot heden*. Spreker bood ons een inkijk in zijn interesse als sporthistoricus en schetste een boeiend overzicht van de evolutie van de fiets als sporttuig en van de wielervedstrijden in die periode. Traditioneel werd ook deze lezing afgesloten met een kleine receptie.

Van *vrijdag 11 tot en met zondag 13 december 2009* verleende de Kring traditioneel zijn logistieke medewerking aan de organisatie van de Internationale Antiquaren-(boeken)beurs, die voor de achttiende maal plaatsvond in het Cultuurcentrum Mechelen aan de Minderbroedersgang 5, een initiatief van medelid Jacques GARCIA. Achttien leden van de Kring verzorgden de balie aan de inkom. Ook heel wat leden van de Kring bezochten deze beurs, die een groot succes kende.

Buiten al deze activiteiten bood de Kring in 2009 aan zijn leden nog meer aan. Het *Mededelingenblad* van de Kring, dat is uitgegroeid tot een volwaardig

ledentijdschrift, kende zijn 40ste jaargang. Het verscheen opnieuw vier maal met, naast mededelingen en aankondigingen, ook bijdragen, die van degelijk niveau waren, maar niet onmiddellijk pasten in de *Handelingen*. In 2009 publiceerde Marcel KOCKEN in het *Mededelingenblad* o.a. over het *Krachtig gebed van Keizer Karel* en over *Vergeten Helden? Militairen uit Mechelen en omstreken, omgekomen bij de scheepsramp in mei 1940*. Van Jo HAAZEN verscheen zijn bijdrage: *Mechels schilderij van Rubens in Rusland ontdekt*. Paul DE WIN verzorgde een bijdrage over de *Wapensage van de Berthouts* en zelf schreef ik een artikel over *Zes Mechelse "kartouwen" voor de Franse koning in 1617*.

Onze Kring heeft in de Stedelijke Commissie voor Monumentenzorg drie vertegenwoordigers, onder wie pater Maurits DELBAERE s.J.. Op de vergadering van 10 juni 2009 van deze Commissie bood hij zijn ontslag aan omwille van zijn hoge leeftijd. Bij monde van de Voorzitter dankte de Stedelijke Commissie hem voor zijn jarenlange inzet als lid en als ondervoorzitter; hij kreeg bij die gelegenheid ook een afscheidsgeschenk aangeboden. Het Bestuur van de Kring dankt Maurits Delbaere eveneens voor zijn inzet en draagt Paul DELBAERE, stadsgids en gewezen secretaris van de Kring, als zijn vervanger voor.

Onze Kring verwelkomde in 2009 twaalf nieuwe leden.

In het voorbije jaar vernamen we het overlijden van de volgende trouwe leden: Hugo Baeyens (lid sinds 1998), Leo Beeck (1969), Stef Binst (1987), Constant Broos (1996), Jan De Win (2002), vader van de Voorzitter, August Keersmaekers (1962), Jan Louis (1971), Linda van Langendonck (1985) en Cesar Wittens (1949). Het Bestuur betuigde namens de Kring zijn oprechte deelneming aan de getroffen familieleden.

Mechelen, 31 december 2009

De Secretaris,
François VAN DER JEUGHT